

М. Сінчук,
здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»
M. Sinchuk,
bachelor's student
VinnytsiaMykhailoKotsiubynskyi
State Pedagogical University

СПОСОБИ ЗАОХОЧЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ДО МИСТЕЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

METHODS OF ENCOURAGING YOUNG SCHOOL STUDENTS TO ARTISTIC ACTIVITIES IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL

***Анотація:** Розглянуто питання заохочення як методу виховання дітей молодшого шкільного віку, позитивної оцінки та стимулювання їхньої діяльності. Показано значення мистецтва у вихованні молодших школярів. Розкрито різні способи заохочення учнів до мистецької діяльності у Новій українській школі.*

***Annotation:** The issue of incentives as a method of raising children of primary school age, positive assessment and stimulation of their activities is considered. The importance of art in the education of younger schoolchildren is shown. Different ways of encouraging artistic activity of students in the New Ukrainian School are revealed.*

***Ключові слова:** метод виховання, заохочення, мистецтво, мистецька діяльність.*

***Key words:** method of education, encouragement, art, artistic activity.*

Одним з актуальних питань сучасної вітчизняної педагогіки є розробка ефективних шляхів включення дітей у мистецьку діяльність, пошук ефективних прийомів стимулювання / заохочення дитячої творчості. Аналіз вітчизняних документів у сфері освіти (Закону України «Про освіту», Національної доктрини розвитку освіти України у XXI, Концепції НУШ тощо), показав, що у них зроблено акцент на особистіно зорієнтованому підході. Так, у основних засадах Нової української школи у межах педагогіки партнерства важливого значення надається опорі на позитив щодо особистості, використанню методу заохочення як засобу стимулювання молодших школярів, сприянню їхньому всебічному розвитку учнів та досягнення виховних цілей.

Заохочення належить до методів особистіно зорієнтованого виховання, наукові та методичні засади застосування яких розкрито у працях класиків педагогіки (Я. Корчака, А. Макаренка, В. Сухомлинського, К. Ушинського та ін.) і сучасних дослідників (Т. Бабійчук, І. Бех, О. Вашуленко, О. Демченко, О. Матвієнко, П. Таланчук, Р. Шиян та ін.). Так, на думку О. Демченко [3] потрібно добирати «м'які», непрямі засоби і способи впливу на дитину, які активізують її рефлексивні процеси,

стимулюють до самовиховання та самовдосконалення; забезпечують психологічно комфортний емоційний стан. Сучасні методи виховання також корелюються з педагогікою успіху [1].

Аналіз сучасної наукової літератури показує, що *заохочення* – це позитивна оцінка суджень і дій дитини, яка закріплює кращі звички та навички. На думку І.Зайченка «це спосіб педагогічного впливу, що виражає позитивну оцінку поведінки школяра з метою закріплення позитивних якостей і стимулювання до діяльності» [5]. Воно є одним з найпотужніших інструментів, які може використовувати вчитель. Заохочення використовують як допоміжний метод виховання з метою позитивної оцінки та стимулювання учнів до участі в різних видах діяльності, який поєднується з методами інших груп (бесіда, гра, доручення, змагання).

Зокрема, важливим є заохочення дітей до різних видів діяльності, зокрема, творчої. Розвивальний потенціал має мистецька діяльність, яка визначається дослідниками як «діяльність, яку людина виконує, щоб спілкуватися за допомогою естетики, залишаючи осторонь критерії мінімального вираження, які мають інші форми спілкування, такі як мова» [8]. Одним з видів мистецької діяльності є театральна, яка, за висновками вчених (О. Жовнич, Н. Казьмірчук, І. Стахової), «є органічним синтезом мистецтв, що поєднує в собі музику, танець, живопис, риторику, акторську майстерність» [4]. О. Демченко також обстоює необхідність включення молодших школярів у театральну діяльність [2]. На її думку, театральне мистецтво є засобом всебічного розвитку дитини. До того ж, театр як синтетичний вид мистецтва є школою моралі, сприяє засвоєнню етичних норм тощо.

Для всебічного розвитку молодших школярів доречно організувати різні напрями залучення учнів до мистецької діяльності:

Відвідування театрів. Творчий розвиток учнів відбувається шляхом перегляду театральної вистави, від того, яке перше враження отримає дитина залежить її наступне ставлення до такого виду мистецтва. Тому відвідування театру потрібно організувати так, щоб викликати в молодших школярів інтерес до мистецтва. Цьому сприятиме проведення бесіди перед та після вистави. Під час вистав молодші школярі захоплюються грою акторів та цілісністю постановки, що спонукає їх до створення власного театру. Також по завершенню вистави учням варто запропонувати виконати творчу роботу за її мотивами, це допоможе школярам виразити емоційне враження від переглянутої вистави [6].

Організації творчих ігор з елементами театралізації. Молодшим школярам притаманні емоційність, образність мислення, швидка змінна настрою, конкретність та фантазія, яка компенсує недостатність життєвого досвіду та знань. Усе це свідчить про високий рівень творчих здібностей. У віці 6-7 років сюжетно-рольова гра гармонійно поєднується з елементами театралізації: ляльковим театром, інсценуванням казок, театром іграшки, режисерством тощо. Творчі ігри з елементами театралізації для учнів початкової школи стають справжньою школою соціального досвіду.

Підготовка театралізованих форм роботи: свят, вечорів тощо. Важливу роль для всебічного розвитку школяра має залучення його до підготовки театралізованих форм роботи. Тому що під час такої діяльності учні набувають умінь працювати в команді, у них розвиваються творчі здібності, уявлення про особливості різноманітних видів мистецтва, психічні процеси, свободу дій, естетичний смак тощо.

Включення учнів у роботу театральних гуртків і студій. Основною метою відвідування гуртків та студій є: опанування певної системи знань, умінь та навичок, збагачення світогляду, залучення дітей до колективної творчості.

Для того, щоб стимулювати учнів брати участь у названих напрямках роботи потрібно використовувати різні форми заохочень. Виділяють такі форми заохочень «схвалення, похвала; матеріальне тощо» [7] Зокрема, найпростішим видом заохочення вважається *схвалення*, яке може висловлюватися жестом, мімікою, позитивною оцінкою поведінки чи роботи учня, колективу, поглядом у вічі, фізичним дотиком. Ще однією з форм заохочення є використання *висловів*, які передають захоплення вихованцями та їхніми діями («Дякую, що ти спробував», «Дуже добре» тощо); *висловів*, які стверджують, що школяр робить правильно («Добре», «Саме так» тощо), висловів, які заохочують весь клас і не залишають байдужого жодного учня («Ми всі так плідно працювали!» тощо), вислови, що виражають співчуття й розуміння зі сторони вчителя («Я міг би зробити таку ж помилку» тощо).

Окрім цього, виділяють матеріальні заохочення, до яких відносять: *наклейки* або золоті зірочки; стрічки та медалі, «лотерейний квиток», на якому учень пише ім'я та кидає його в акваріум для розіграшу призів, сертифікати, солодощі, зустрічі з відомими людьми тощо.

Наприклад, у початковій школі вирішили влаштувати виставку малюнків на тему «Золота осінь», школярі відмовлялися брати участь у ній, після чого їм запропонували винагороди: переможцю вручити лотерейний квиток, а іншим учасникам – солодощі, що заохотило активну участь, адже кожен хотів отримати приз.

Отже, заохочення молодших школярів до мистецької діяльності відбувається через емоції та чуттєві орієнтири. Зазначимо, що головною метою мистецької діяльності є гармонійний розвиток дитини, формування ціннісного ставлення до краси та творчого підходу до життя. Необхідно передусім використовувати моральні заохочення похвала за гарно виконану роботу є своєрідним підтвердженням, що школяр діяв правильно (Сашко постарався, сьогодні значно краще виконав малюнок, ніж минулого разу) тощо. Також можуть бути матеріальні заохочення: призи, подарунки за участь у конкурсах, а саме малюнків, виробів різного роду, творів, чи театральної гри. Такі заохочення сприяють розвитку інтересу у дітей та творчих здібностей.

Література

1. Демченко О.П., Давидова М.О., Ларіна І.О. Створення ситуації успіху для дітей з проявами обдарованості в умовах театральної діяльності. Науковий журнал «Академічні студії. Серія “Педагогіка”». 2021. Т.2. №3. С.22-30.

2. Демченко О. Підготовка майбутніх педагогів до використання театральної діяльності в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами: європейський контекст. Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами : збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 10-11 грудня 2020 р.). Вінниця, 2020. Випуск 3. С. 261–267.
3. Демченко О. П. Формування у майбутніх учителів уміння створювати виховуючі ситуації : інноваційний підхід. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. праць : у 2-х част. / редкол.: І. А. Зязюн (голова) та ін. ; АПН України, Інститут педагогіки і психології професійної освіти, Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського. Київ-Вінниця : Вінниця, 2002. Ч.2. С. 39-43
4. Зайченко І.В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів, 2008. С. 528
5. Казьмірчук Н. С., Жовнич О.В., І. А. Стахова І.А. Театр природи як засіб формування soft skills в учнів початкових класів. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія Педагогіка і психологія. 2020. 61. С. 23–30.
6. Матат Д. С. Розвиток творчих здібностей молодших школярів засобами театральної діяльності. Редакційна колегія, 2018. С. 132
7. Омеляненко В. Л. Теорія і методика виховання: навч.посіб. Київ: Знання, 2008. С. 415
8. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька, навчальний посібник. Тернопіль. 2005. С. 360

І. Слободянюк,
здобувач ОС «магістр»
Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського.
I. Slobodianiuk,
master's student,
Vinnytsia Mykhailo Kotsubynsky
State Pedagogical University

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ЯК ІНСТРУМЕНТ ТВОРЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

ART EDUCATION AS A TOOL OF PERSONALITY CREATION

Анотація. У статті досліджено вплив мистецької освіти на розвиток естетичної культури людини. Короткий визначено вплив різних видів мистецтва на виховання особистості, що є особливо важливим знаряддям формування у людини естетичного досвіду та компетентностей, а також важливою умовою гармонійних соціальних відносин. Проблема, порушена в статті, – це важливий етап у творенні гармонійно розвиненої особистості, її творчого потенціалу, а також усвідомлення індивідумом частки національної та світової культури.